NITO

Finansdepartementet

Oslo, 10.12.2024

Høring om regelverket om private garanterte pensjonsprodukter
NITO organiserer ingeniører og teknologer og har over 112 000 medlemmer i alle sektorer.
NITO viser til rapporten fra arbeidsgruppen om fripoliser og andre garanterte pensjonsprodukter, datert 13. september 2024.

Generelt
Svært mange av NITOs medlemmer har fripoliser fra tidligere foretakspensjonsordninger. Disse fripolisene forvaltes både av livselskap og pensjonskasser. Den generelle opplevelsen er at fripolisene som forvaltes av pensjonskasser oppnår brukbar avkastning utover garantert rente, mens fripolisene hos livselskapene i liten grad har oppnådd avkastning utover garantert rente, og løpende over tid har tapt seg i verdi mot prisveksten. Denne generelle forskjellen skyldes at pensjonskassene er tilknyttet en sponsor, mens livselskapene eventuelt er avhengig av å bruke egenkapitalen for å oppfylle avkastningsgarantien ved negativ avkastning. I noen sammenhenger kan det derfor være hensiktsmessig å differensiere mellom pensjonskasser og livselskap i regelverket.

Fra 1. januar 2024 ble det innført en ordning der tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond ble slått sammen til ett fleksibelt bufferfond. Dette innebar at en større del av risikoen ved forvaltningen nå bæres av kundens overskuddsmidler, i stedet for av leverandørenes egenkapital. Hensikten var å øke pensjonsleverandørenes evne til å dekke eventuell negativ avkastning, slik at fripolisene kunne forvaltes med større risiko og avkastning. Men i hvilken grad leverandørene faktisk tilpasser seg ved å ta mer risiko i forvaltningen av pensjonsmidlene, er foreløpig usikkert.

Bufferfond
NITO støtter arbeidsgruppens anbefaling om at det ikke innføres regler om en øvre grense på bufferfondet. Pensjonsleverandørene må selv kunne fastsette hva som er hensiktsmessig, i henhold til egne retningslinjer. Det bør likevel være bindende regler om nedbygging av bufferfond i utbetalingsperioden for fripoliser som ikke forvaltes kollektivt, gjerne i form av utbetalte kronebeløp. NITO støtter arbeidsgruppens flertall i at gjenstående bufferfond ved fripoliseinnehavers død skal tilføres som overskudd til risikoresultatet, men at pensjonsleverandørene bare kan holde tilbake inntil 20 prosent av denne delen av risikooverskuddet til risikoutjevningsfondet.

Lånt egenkapital
NITO har merket seg at Finanstilsynet mener det ikke bør innføres en ordning med lånt egenkapital. NITO er likevel betinget positive til å innføre lånt egenkapital. Dette vil åpne for at leverandørene kan ta større

risiko i et mer langsiktig perspektiv, og dermed oppnå høyere avkastning på fripolisemidlene enn i dag. Forslaget framstår som det tiltaket som har klart størst potensial til å gi bedre avkastning og regulering av garanterte fripoliser, spesielt der lånt egenkapital forvaltes i selskapsporteføljen og ikke følger med ved eventuell flytting. Samtidig innebærer dette en ytterligere og i alle fall prinsipiell overføring av risiko fra pensjonsleverandørene til fripoliseinnehaverne. For at lånt egenkapital skal være til fripoliseinnehavernes fordel, må endringen innebære at leverandørene faktisk tilpasser seg ved å ta mer risiko i forvaltningen. Det kan derfor være hensiktsmessig å vurdere dette i lys av de erfaringene man gjør seg fra innføringen av fleksibelt bufferfond tidligere i år. NITO støtter også merknaden fra LO og NHO om at det må følges opp hvorvidt lånt egenkapital faktisk fører til at foretakene tilpasser seg ved å ta mer risiko, og at tiltaket i motsatt fall bør trekkes tilbake etter en gitt periode.

Amortisert kost
NITO slutter seg til arbeidsgruppens flertall og støtter at det ikke bør gjøres endringer i dagens regelverk.

Konvertering til fripolise med investeringsvalg
Det å kunne konvertere fripolisen til en fripolise med investeringsvalg er i praksis den eneste muligheten fripoliseinnehavere har til å komme ut av en situasjon der pensjonen forvaltes med lav avkastning og lav aksjeandel. Samtidig er det i utgangspunktet slik at livselskapene har en egeninteresse i at kundene konverterer til investeringsvalg, gjennom at selskapets risiko reduseres. Per i dag er det likevel bare DNB Liv og Storebrand som tilbyr slik konvertering, og bare 3,3 % av fripolisene var konvertert til investeringsvalg ved inngangen til 2023.

NITO er enig med arbeidsgruppen i at *«[f]orutsetningene for et velfungerende marked og for at kundene skal kunne tilpasse sin pensjonssparing best mulig, ville blitt vesentlig styrket dersom alle foretak som forvalter ordinære fripoliser, også tilbyr mulighet for konvertering til fripolise med investeringsvalg»*.

NITO mener derfor at pensjonsleverandører som i dag forvalter fripoliser med garanti, med unntak av pensjonskasser, bør pålegges å tilby investeringsvalg på fripolisene. I forbindelse med innføring av en slik plikt bør livselskapene i samarbeid med Finanstilsynet vurdere en lemping av dagens strenge informasjons- og rådgivningskrav. Kravene til informasjon og rådgivning må sikre at kundene i tilstrekkelig grad er i stand til å forstå konsekvensene av en konvertering til investeringsvalg. Samtidig må kravene ikke bli så omfattende at de forhindrer leverandører i å tilby produktet i praksis. Som eksempel framstår pensjonsinnretningens plikt til å kartlegge fripoliseinnehaverens behov som noe overdrevent.

NITO støtter også at investeringsvalg i utbetalingsfasen blir standardløsningen for personer som har valgt fripolise med investeringsvalg. NITO mener ellers at dette også må gjelde for pensjonsbevis etter tjenestepensjonsloven. Per i dag tilbys ikke pensjonsbevis med investeringsvalg i markedet.

Avslutning
NITO er usikker på om de foreslåtte tiltakene innenfor arbeidsgruppens mandat vil kunne bedre avkastningen for fripoliseinnehaverne i noen betydelig grad. Avkastning utover en garantert rente, som fripolisene er avhengig av for å opprettholde kjøpekraft, har over tid vist seg vanskelig å oppnå. I hovedsak står vi fortsatt på samme sted som man sto i FAFO-rapport 2018:13 *Ikke som forventet.* Det er

derfor fortsatt gode grunner for å se videre på forslagene som lå i FAFO-rapporten, som vil kreve en mer aktiv statlig medvirkning.

Vennlig hilsen

Kjetil Lein
President

Egil Thompson
Generalsekretær